

OKROGLA MIZA AKTUALNO: ZAPOSLOVANJE Slovenski etnografski muzej, 30. maj 2013

Slovensko etnološko društvo (SED) je aktivno stanovsko društvo in deluje na različnih področjih. Številne teme, ki jih odpiramo in o njih razpravljamo, so stalnica njegovega delovanja in programa. Pomemben del njegovega poslanstva je prisluhniti svojim članom v zvezi s temami, na katere sicer nima neposrednega vpliva, so pa aktualne ne samo za sodobno etnologijo in etnologue, ampak za celotno družbo. Taka je bila tudi tema okrogle mize, ki je 30. maja 2013 v prostore Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani privabila predvsem mlajše kolege in študente. Glavni namen okrogle mize je bil, poleg povezovanja mladih in razgovora o težavah, s katerimi se srečujejo pri iskanju dela, poiskati tudi vzroke za njihovo vse težje zaposlovanje. Vabljeni delodajalci so predstavili pričakovanja do kandidatov ter možnosti za zaposlitve. Ambiciozno zasnovana vsebina okrogle mize z naslovom Aktualno: zaposlovanje je svoj široko zasnovani koncept dokazala tudi z izborom sooblikovalcev večera. S posebnim vabilom je predsednica SED, Anja Serec Hodžar, nagovorila ključne ljudi v trikotniku izobraževalcev, zaposlovalcev in zakonodajalcev oziroma upravljavcev sistema izobraževanja in zaposlovanja. Vabilu se je odzvalo pet sogovornikov, najavljena je bila tudi šesta (Patricija Vrečar, vodja Sektorja za programe zaposlovanja na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve), ki pa se večera ni udeležila.

Tako sva izbrani moderatorki, Ana Bezek, mlada diplomantka etnologije in kulturne antropologije ter tajnica SED, pogodbeno zaposlena v SEM, in Alenka Černelič Krošelj, malo starejša diplomantka, ki je po različnih prehojenih službenih poteh zadnja tri leta zaposlena kot višja kustodinja Mestnega muzeja Krško in Gradu Rajhenburg, dveh enot, ki delujeta pod okriljem Kulturnega doma Krško, prevzeli zahtevno nalogo oblikovanja misli, zbranih v celoto, ki naj bi bila nov korak k razumevanju izzivov, s katerimi se soočamo. Po pozdravu predsednice SED, Anje Serec Hodžar, in predstavitvi sogovornikov je Alenka Černelič Krošelj razgovor začela z mislijo:

Sodobnost ni nikoli najlepši čas, a vendar so različne sodobnosti različno usodne, prav tako so raznovrstne njene aktualne teme. Že kar nekaj let, lahko bi rekli, da že desetletje in več je eden osrednjih problemov diplomantov etnologije in kulturne antropologije t. i. vsakdanji kruh. Zakaj je tako, ali smo premalo prepoznavni, imamo premalo kompetenc ...

Prvi je bil k besedi vabljen izr. prof. dr. Vito Hazler, predstojnik Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ana Bezek, ki je poiskala podatke o brezposelnih etnologih in kulturnih antropologih (med januarjem in majem je bilo 71 prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje, iskanih pa je bilo devet), ga je vprašala, ali so študenti pripravljeni na soočenje s trgom dela in kako jih na to pripravijo med študijem. Hazler je predstavil številne načine dela študentov, ki

jim omogočajo tako spoznavanje različnih področij, delodajalcev kot drugih načinov študija, saj je zelo razvito področje izmenjav z drugimi univerzami. Poudaril je, da se na Oddelku trudijo slediti hitro menjajočim se spremembam v družbi, kar pa je zaradi postopkov potrjevanja študijskih programov zelo težko in prepočasno. Poudaril je tudi konkurenco drugih sorodnih fakultet, npr. Fakultete za družbene vede in Teološke fakultete.

Mag. Marija Brus, na Ministrstvu za kulturo odgovorna za pripravništva, strokovne izpite in razvid samostojnih ustvarjalcev na področju kulture, je predstavila v register uvrščene poklice. Posebno zanimanje udeležencev je vzbudil nov poklic interpretator kulturne dediščine. Prav interpretacija dediščine na različnih ravneh je ena osrednjih tem in izzivov urejanja in vzpostavljanja razmerja med stroko in ljubitelji, profesionalnimi in amaterskimi pristopi.

Dr. Stoja Sorčan, generalni direktor Direktorata za visoko šolstvo, je pozdravil tovrstna srečanja, kjer lahko tudi predstavniki Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in šport predstavijo svoje poglede. Poleg strokovnih kompetenc je poudaril predvsem oblikovanje in pridobivanje splošne usposobljenosti, na katere so delodajalci še zlasti pozorni. Poudaril je, da morajo biti univerze samostojne pri reguliranju vpisnih mest, saj ta ne morejo biti odvisna od trenutnega trga dela in trenutnih zaposlitvenih možnosti, ki se hitro spreminjajo. Pomembno je, da se zavedamo, da delovna mesta ustvarja znanje in ne obratno, treba pa je tudi razlikovati med strokovnim in univerzitetnim študijem, med strokovnim in znanstvenim delom, oba pa sta nujna za razvoj družbe.

Žal pa je na področju zaposlovanja realnost takšna, da se v t. i. »klasičnih« etnoloških inštitucijah borijo predvsem za ohranitev delovnih mest. To je poudarila dr. Ingrid Slavec Gradišnik, predstojnica Inštituta za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, ki se ukvarja predvsem s pridobivanjem sredstev za obstoj in ne za nova delovna mesta. Struktura, ki je delovala še pred nekaj leti, je v novih razmerah porušena, še edina možnost zaposlovanja pa je uspešnost na razpisih

Podobno je razmišljala tudi dr. Bojana Rogelj Škafar, direktorica Slovenskega etnografskega muzeja. Muzej kot osrednja tovrstna etnološka inštitucija v Republiki Sloveniji išče različne možnosti in upokojene delavce nadomešča samo še izjemoma. Nove možnosti omogočajo razpisi, ob katerih pa prihaja do hude konkurence med kandidati. Tako poleg strokovnosti upoštevajo še raznovrstna druga znanja, od znanja jezikov do samostojnega poznavanja, generiranja in vodenja projektov.

Na projekte, kjer je še veliko možnosti, je ob koncu še enkrat opozoril tudi dr. Vito Hazler, ki je predstavil dobre prakse sodelovanja Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo z drugimi fakultetami, tako pod okriljem Univerze v Ljubljani kot z drugimi po Evropi. Temu so pritrili tudi prisotni študenti, ki so imeli možnost del študija opraviti tudi v tujini. Ob tem pa osta-

* Ana Bezek, univ. dipl. etnol. in kult. antrop. 1352 Preserje, Rakitna 100, E-naslov: ana.bezek@gmail.com; Alenka Černelič Krošelj, prof. umet. zgod. in univ. dipl. etnol. in kult. antrop., višja kustodinja, Mestni muzej Krško in Grad Rajhenburg, enoti Kulturnega doma Krško. 8270 Krško, Valvasorjevo nabrežje 4, E-naslov: alenka.cernelic.kroselj@mestnimuzejkrsko.si

jajo še številne neizkoriščene možnosti sodelovanja v različnih projektih in na različnih inštitucijah, kjer nam še prevečkrat delo »odnesejo« drugi, predvsem raznovrstni turistični delavci.

Okrogla miza je bila pestra izmenjava in predstavitev mnenj in pogledov na sodobne izzive, s katerimi se sooča vsak diplomant. Rešitve ali odreditve ne more ponuditi nihče, pomembno pa je,

da se aktualnih tem lotevamo, o njih govorimo, se povezujemo in se tudi s pomočjo Slovenskega etnološkega društva vpletamo v različna družbena področja. Prepoznavnost, predvsem pa odličnost našega znanja sta še vedno manjši, kot bi si želeli ali pa kot bi si gotovo tudi zaslužili.

ETNOGRAFSKA ZBIRKA »PR' MNČKENIH«

Rezultat poletne delavnice na Travi pri Dragi

V sklopu projektov Delovne skupine za ljubitelje etnologije pri SED je bila med 10. in 16. avgustom 2013 organizirana etnološko-muzeološka delavnica na Travi pri Dragi. Predstavniki društva in Etnološke zbirke Palčava šiša so v sodelovanju z Muzejem Ribnica, Muzejskim društvom Ribnica, s Turističnim društvom Loški Potok in prostovoljci pomagali urediti eno od etnografskih zbirk na območju poselitve kočevskih Nemcev. Ekipa je na željo lastnice zbirke, Marte Steiner, predmete v njenem skednju uredila v pregledno etnografsko zbirko. Ta je morala do uradnega odprtja 12. oktobra 2013 še nekoliko počakati, zainteresirana javnosti pa si jo je do takrat lahko že ogledala.

Za strokovno ureditev zbirke se je Marta Steiner odločila na pobudo ljubiteljskih zbirateljev in etnologov, predvsem Marka Smoleta. Pod njegovim mentorstvom je veččlanska terenska ekipa¹ očistila predmete in poskrbela za njihovo preventivno konservacijo ter delno restavracijo. Predmete je evidentirala, jih razporedila v smiselne sklope in s pomočjo dodatnih predmetov ter razlag domačina Rudolfa Malnarja oblikovala urejeno etnografsko zbirko. Na koncu so udeleženci delavnice v sodelovanju z Marto Steiner oblikovali še informativni plakat in tablo.

Marta Steiner je svojo etnografsko zbirko poimenovala s hišnim imenom »Pr' Mnčkenih«. ² Zbirka je namreč zapuščina dveh nesorodstvenih družin: družine Naglič in Janeš. Nagličevi so bili prvi lastniki hiše s pripadajočim gospodarskim poslopjem na Travi 6. Posest so zapustili leta 1910, ko je celotna družina odšla s trebuhom za kruhom v Severno Ameriko. Pavla Janeš (poročena Mayer) je leta 1938 hišo od Nagličevih v Ameriki odkupila za svojo mamo, Karolino Janeš (rojeno Wolf). Celotno Nagličevo posestvo je odkupila z denarjem, ki ga je družini zapustil oče, Franc Janeš, gostilničar v New Yorku. Po smrti matere Karoline sta posestvo podedovali njeni hčerki, Ema in Pavla. Današnja lastnica je Emína hči, Marta Steiner.

Velika večina razstavljenih predmetov je pripadala družini Naglič. Ti skozi tematsko postavitev predstavljajo način življenja in preživetja kmečke družine na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Gre predvsem za poljedelska orodja za obdelavo zemlje, orodja za košnjo in spravilo krme, orodja za izkoriščanje gozda, spravilo in obdelovanje lesa za kurjavo, orodja za nego in vprego goveda, pasti za lov na polhe ter priprave za prašičerejo in predelavo mleka. Poleg hišnega pohištva, svetil in gospodinjskih pripomočkov so razstavljeni tudi okrasni predmeti. Posebna vrednost zbirke je, da celostno prikazuje življenje in delo njenih lastnikov. Večina predmetov je dobro ohranjenih, za kar so zaslužne Marta Steiner, njene prednice in Hubert Mihelič (Emin drugi mož).

Opisano etnološko-muzeološko delavnico na Travi ocenjujem kot izredno uspešno, saj je bilo v njej združeno prijetno s koristnim. Prostovoljci smo imeli priložnost v praksi uporabiti svojo strokovna in praktična znanja ter jih hkrati nadgraditi s terensko izkušnjo urejanja etnografske zbirke. Medtem nam je odlična kosila kuhala Marta Steiner. Za zajtrk, večerjo in nastanitev osrednjega jedra terenske ekipe pa je bilo poskrbljeno v Plešcih. Marko Smole je skupini omogočil ogled lokalnih znamenitosti in celovito prikazal zgodovinski razvoj, vsakdanje življenje in težave, ki pestijo prebivalce čabranske doline. V Palčavi šiši je med 13. in 17. avgustom organiziral tudi bogat spremljevalni program. Prve štiri dni so zaznamovala predavanja Slavka Malnarja iz Trstja, dr. sc. Barbare Riman z Reke, prof. Jožeta Ožure iz Osilnice in dr. sc. Karmen Delač-Petković z Reke. V četrtek so pripravili pekovsko delavnico, v soboto pa sta sledila pohod na Sveto Goro in vaški sejem na pleškem trgu z zaključno prireditvijo.

1 Pri urejanju zbirke »Pr' Mnčkenih« so sodelovali: Marta Steiner, Marko Smole, Tanja Kovačič, Anja Moric, Pavel Adam, Vasja Pavlin, Blanka Bartol, Jakob Bartol, Rudolf Malnar, Anja Serec Hodžar, Barbara Pantar, Matic Pantar, Anica Car in Vlado Mohar (op. a.).

2 Šele po izdelavi informativnega plakata in table nas je Marta Steiner opozorila, da bi bila pravilnejša uporaba imena »Pr' Mnčknih« (op. a.).

* Tanja Kovačič, univ. dipl. etnol. in kult. antrop., doktorska študentka smeri Etnologija, kulturna in socialna antropologija na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. 5220 Tolmin, Žagarjeva 7, E-naslov: radjator@gmail.com